
MEMO

Aan : Leden van de Vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat
Van : Roy Tummers (VEMW) en Lotte Stoppelenburg (VNCI)
Datum : 16 september 2024
Onderwerp : Inbreng ten behoeve van het Commissiedebat Water (d.d. 24 september 2024)

Geachte leden van de Vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat,

Water is zeer belangrijk voor de Nederlandse economie. Waterafhankelijke bedrijven zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor 16% van onze economie. De Koninklijke Vereniging voor Energie, Milieu en Water (VEMW) en de Koninklijke Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie (VNCI) zien de veiligstelling van de toekomstige zoetwatervoorziening als een gezamenlijke opgave voor overheid, waterbeheerders en watergebruikers. Volgens het [Planbureau voor de Leefomgeving](#) is waterschaarste het meest nijpend van alle klimaatrisico's ([bron: NOS](#)).

Industriële watergebruikers zullen hun watergebruik de komende jaren verder verduurzamen. De rol van de overheid is eveneens cruciaal. Zij moet zorgen voor een klimaatrobuust en economisch verantwoord beheer van het watersysteem. Daarvoor is nodig dat (water)economische belangen worden verankerd in ruimtelijke plannen en besluiten, dat het vestigingsklimaat voor waterafhankelijke bedrijven wordt versterkt en duurzaam watergebruik bij bedrijven wordt gestimuleerd en gefaciliteerd.

Koninklijke VEMW en de Koninklijke VNCI staan als belangenbehartigers voor duurzaam ondernemen met water van de juiste kwaliteit voor een redelijke prijs. Vanuit die achtergrond willen wij u in het kader van het Commissiedebat op de volgende onderwerpen wijzen.

Samenvattend bepleiten wij:

- **Voldoende ruimte voor warmtelozingen door industriële bedrijven en elektriciteitscentrales.**
- **Uitbreiding van het aanbod van drinkwaterbronnen via een snelle en efficiënte afgifte van winvergunningen door provincies.**
- **Aanpassing/verduidelijking van de Drinkwaterwet zodat klip en klaar is dat de leveringsplicht en de zorgplicht ook betrekking hebben op bedrijven die drinkwater nodig hebben in hun processen.**
- **Snellere actualisatie van verouderde lozingsvergunningen in het kader van de Kaderrichtlijn water.**

1. Lozing restwarmte in oppervlaktewater

In de Kamerbrief "Water en bodem sturend" staat dat het kabinet lozingen van koelwater en gezuiverd afvalwater (lees: restwarmte) op grote rivieren wil begrenzen door de maximumtemperatuur in het ontvangende water terug te brengen van 28°C naar 25°C. Dit lijkt een klein verschil maar de gevolgen voor de Nederlandse industrie- en energiesector kunnen verstrekkend en zelfs ontwrichtend zijn. De kans is reëel dat bedrijven en elektriciteitscentrales in droge perioden gedeeltelijk of geheel moeten worden stilgelegd omdat ze hun restwarmte niet meer kwijt kunnen. Er is dan namelijk geen enkele ruimte meer om te lozen aangezien de watertemperatuur in dat geval vaak al hoger is dan 25 °C. Klimaatverandering en (rest)warmtelozingen in buurlanden zullen de ruimte om te lozen verder doen

afnemen. Door het verlagen van de temperatuurnorm verdwijnt voor de Nederlandse bedrijven de speelruimte om een warme zomer door te komen.

Er is nog steeds geen onderzoek gedaan naar de (economische en milieutechnische) gevolgen van de aanpassing van de temperatuurnorm voor bedrijven en elektriciteitscentrales die restwarmte lozen. Voor warmtelozingen wordt gewerkt met een beoordelingssystematiek. Door de aanpassing van de temperatuurnorm zal de beoordelingssystematiek moeten worden aangepast. Voor warmtelozingen wordt 25 °C het uitgangspunt. Het is voor de Nederlandse industrie- en energiesector noodzakelijk dat de systematiek voldoende flexibiliteit en vrijheidsgraden herbergt voor industriële- en energiebedrijven. Deze ruimte biedt ook de Europese wetgeving. Alleen dan kunnen ernstige problemen worden voorkomen.

Wij vragen de minister om:

- **een impactanalyse uit te voeren die duidelijk maakt wat de gevolgen zijn van de aanpassing van de temperatuurnorm voor de industriële productie en de energievoorziening in de diverse klimaatscenario's. Ook moet duidelijk worden hoe andere landen in de EU met dit vraagstuk omgaan;**
- **afhankelijk van de resultaten van de impactanalyse te bepalen of heroverweging van de aanpassing van de temperatuurnorm aan de orde is;**
- **ervoor te zorgen dat, in het geval de heroverweging opnieuw leidt tot een keuze voor 25 °C, er een beoordelingssystematiek wordt gemaakt die voldoende flexibiliteit en vrijheidsgraden herbergt voor bedrijven zodat zij voldoende speelruimte behouden om een warme zomer ongeschonden door te komen.**

2. Drinkwater: beperken van de vraag; uitbreiding van het aanbod

Koninklijke VEMW en de Koninklijke VNCI hebben meegewerkt aan het Nationale Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing. Zakelijke watergebruikers steunen dit plan en zijn bereid om het gebruik van drinkwater uiterlijk in 2035 met 20% terug te brengen. Dat is van groot belang aangezien de toekomstige drinkwatervoorziening onder druk staat. Ondernemers in Drenthe, Groningen en Overijssel maken nu al mee dat hun aanvraag voor een nieuwe drinkwateraansluiting geweigerd wordt. Als zij reeds over een aansluiting beschikken, is het vaak niet mogelijk om meer drinkwater af te nemen. Daardoor kunnen zij hun ambities niet waarmaken. De (drink)waterafhankelijke economie in steeds meer delen van het land dreigt vast te lopen. De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) bevestigt dat dit probleem in de toekomst nog groter wordt. Tot 2030 wordt onder andere door bevolkingsgroei een groeiende vraag naar drinkwater verwacht.

Naast het **beperken van de vraag** naar drinkwater is **uitbreiding van het aanbod** cruciaal. Het is essentieel dat er nieuwe drinkwaterbronnen worden ontwikkeld en dat provincies sneller vergunningen afgeven. Provincies moeten zich maximaal inspannen om drinkwaterwinningen uit te breiden. Vergunningen moeten sneller en makkelijker worden afgegeven. Verzoeken voor nieuwe locaties waar grondwater kan worden gewonnen moeten prioriteit krijgen. Waar nodig moeten regels of procedures worden veranderd. De nood is aan de man.

Wij vragen de minister om:

- **gebruik te maken van zijn systeemverantwoordelijkheid voor de drinkwatervoorziening en provincies aan te zetten tot uitbreiding van het drinkwateraanbod middels een snelle en efficiënte afgifte van winvergunningen;**
- **versneld uitvoering te geven aan het "Actieprogramma Beschikbaarheid Drinkwaterbronnen 2023-20302" om het aanbod van drinkwater te vergroten;**
- **zo nodig nationaal te voorzien in extra maatregelen of (nood)regelgeving voor huishoudelijke en zakelijke gebruikers van drinkwater.**

3. Leveringsplicht en zorgplicht van drinkwater

Bedrijven hebben drinkwater nodig. Dat zien we bijvoorbeeld in de levensmiddelenindustrie en in de farmaceutische industrie, waar er een nationale of Europese verplichting is om drinkwater te gebruiken. Ook kan sprake zijn van hoogwaardige industriële processen in andere sectoren die drinkwater vereisen. Hier kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de vervaardiging van

productiemiddelen voor microchips. Wij maken ons grote zorgen over de ontstane discussie over de uitleg van de reikwijdte van de leveringsplicht en zorgplicht als genoemd in de Drinkwaterwet. Het is voor ons volstrekt helder dat leveringen van water van drinkwaterkwaliteit aan bedrijven vallen onder de leveringsplicht en de zorgplicht. Dat geldt eens te meer voor bedrijven die water van drinkwaterkwaliteit nodig hebben. Het risico van het inperken van de leveringsplicht is dat zakelijke afnemers niet meer verzekerd zijn van drinkwater.

Die onzekerheid is slecht voor het vestigingsklimaat en voor de werkgelegenheid. Het betekent bovendien dat grote bedrijven zelf op zoek moeten gaan naar een watervoorziening en die versnippering draagt niet bij aan een efficiëntere en verstandige watervoorziening. Wij vinden dat de Drinkwaterwet moet worden verduidelijkt. Hierbij realiseren wij ons dat een uitvoeringspraktijk wenselijk is waarbij gebruik wordt gemaakt van drinkwater als dat nodig is en laagwaardig gebruik wordt voorkomen.

Wij vragen de minister om:

- **te bevestigen dat de wettelijke leveringsplicht en zorgplicht van drinkwater óók van toepassing zijn op bedrijven die drinkwater nodig hebben in hun processen;**
- **de Drinkwaterwet op dit punt aan te passen c.q. te verduidelijken;**
- **dit op zeer korte termijn op te pakken zodat de onzekerheid bij drinkwaterafhankelijke bedrijven wordt weggenomen en zij aan de slag kunnen met het maken van plannen om efficiënter om te gaan met drinkwater wetende dat zij dit kunnen blijven gebruiken en niet naar alternatieven op zoek hoeven.**

4. Kaderrichtlijn Water

Bedrijven werken actief aan het verder verminderen van de emissies van KRW-probleemstoffen naar water. Dat doen zij onder andere door een actieve bijdrage te leveren aan het door I&W en VNO-NCW geïnitieerde "Actieprogramma chemische stoffen bedrijfsleven". Het is van groot belang dat lozingsvergunningen actueel zijn. Voor bedrijven is een dergelijke vergunning namelijk een "license to operate". Voor het actualiseren van de lozingsvergunningen is voldoende capaciteit en deskundigheid nodig bij de waterkwaliteitsbeheerders (Rijkswaterstaat, waterschappen en de omgevingsdiensten voor indirecte lozings). Helaas blijkt in de praktijk dat de toetsing en actualisatie van vergunningen zeer veel tijd in beslag neemt, onder andere vanwege een gebrek aan capaciteit.

Verder is aan de orde dat de ruimte om in Nederland op verantwoorde wijze proceswater te lozen ernstig wordt beperkt door vervuiling (stoffen én warmte) uit het buitenland die via de rivieren ons land binnen komt (normopvulling).

Ook ondervinden de waterkwaliteitsbeheerders en bedrijven knelpunten in de uitvoering. Denk hierbij aan het ontbreken van duidelijke meet- en analysemethodieken om de emissies te meten of normen die liggen onder de detectiegrens van deze meetmethodes en daarmee onuitvoerbaar zijn.

Tot slot: de waterkwaliteitsproblemen van vandaag de dag worden niet hoofdzakelijk door industriële puntbronnen veroorzaakt. Uit [cijfers](#) van het CBS blijkt bijvoorbeeld dat de belasting van oppervlaktewater door de industrie sterk is afgenomen. Al vanaf de jaren negentig is het aandeel in de belasting van diffuse bronnen aanzienlijk groter dan dat van de puntbronnen. Het is zeer opmerkelijk dat er desondanks veel meer aandacht uitgaat naar de puntbronnen. We halen de KRW doelen door gezamenlijk op te trekken met andere sectoren zoals de landbouw, RWZI's en huishoudens. Dit betekent een gezamenlijk verantwoordelijkheid met een evenredige bijdrage vanuit alle sectoren.

Wij vragen de minister om:

- **bevoegde gezagen (omgevingsdiensten, Rijkswaterstaat en waterschappen) in staat te stellen de actualisatie van verouderde lozingsvergunningen snel op te pakken en daarvoor voldoende middelen vrij te maken;**
- **maximaal in te zetten op het voorkomen van afwenteling van vervuiling (chemisch en thermisch) door bovenstroomse landen. Nederland mag niet worden afgerekend op problemen die in andere landen worden veroorzaakt. Bedrijven aan de Nederlandse zijde van de grens hebben ruimte nodig om verantwoord te lozen;**
- **in te zetten op uitvoerbare, meetbare en haalbare normen waarvoor de juiste en praktisch toepasbare meet- en analysesmethodieken voor handen zijn;**
- **een plan op te stellen voor een versnelde aanpak van diffuse bronnen.**

Wij verzoeken u vriendelijk om onze inbreng te betrekken bij de voorbereiding van het Commissiedebat Water. Mocht u vragen hebben, neem dan gerust contact met ons op.

Met vriendelijke groet,

Namens Koninklijke VEMW,

Namens Koninklijke VNCI,

Roy Tummers
Directeur Water

Lotte Stoppelenburg
Beleidsadviseur Milieu

rt@vemw.nl

stoppelenburg@vnci.nl